ఆంధ్రభూమి వివిధ వార్షికోత్సవ సంచిక
ఆదివారం 21-3-1976

వేముగంటి 'కవితాంజలి'

—లింగంపల్లి రామచంద్ర

ఆధునికాంధ్ర సాహితీ ప్రపంచంలో విశిష్టమైన స్థానం అలంకరించిన వారిలో శ్రీ వేముగంటి నరసింహాచార్యులుగారొకరు. కలం పట్టినప్పటి నుంచి నేటిదాకా కమనీయమైన కవితలు వ్రాస్తూ సహృదయుల ఎదలలో శాశ్వతముగ నిలిచిపోయిన కవి వరేణ్యులు. పద్యగేయ వచన కవితలు పరమరమణీయంగా వ్రాయడమేగాక వక్కని విమర్శకులు. పక్షపాతి తనదైన ప్రత్యేక శైలిని నిర్మించుకొని ఎన్నో కావ్య రత్నాలచేత ఆంధ్రభారతిని పూజించినారు. వీరు రచించిన కావ్యాలలో ఒకటైన "కవితాంజలి" ఖండకావ్య సంపుటిని గురించి సమీక్షిస్తాను.

కవితాంజలి ఖండ కావ్య సంపుటిలో అన్నీ ఛందో బద్ధమైన కవితలే ఉన్నవి. ఇందులో ఆధునిక భావాలు పుష్కలముగా నున్నవి. గంగాగౌరీ పద్యశతమైన దాన ప్రతి పద్యంలో అగుపిస్తుంటుంది. ఇంపైన తెలుగు మడికారములతో ఈ కావ్యం శోభిల్లుతున్నది.

అనాడు తెలంగాణా ఎంతో వెనకబాటితనం కానిల్లినది. కాకతీయుల తుంగ్రుల కమ్మని పాలన. పోతన ఆంధ్ర భాగవత భక్తికవితామకరందమాధుర్యాలు, ఎదలను పులకింపజేసే కంచెర్ల గోపన్న భక్తికీర్తనలు, శిల్పకళాభిధ వేయిస్తంభాలయ కళావిన్యాసాలు. నన్నయుల కొలువులో తెలుగు మంత్రుల మంత్రాంగాలు తెలంగాణా సీమ ఖ్యాతి దశదిశల వ్యాపింపజేసినవి. అందుకే "తెలంగాణా" కవితలో

"కాకటి సామ్రాజ్య కళ్యాణదిక్కులం
గీ రిదీనమలు వెల్గించునాడు
పోతన కవిరాజు వున్నింపువాగ్దేవి
తియని కైతలందింపుచాడు
రామదాసుని భక్తిరస కీర్తనలు ప్రతి
జీవినిఁజులకింపఁజేయునాడు
వేయి కంఠాల గాంభీర్యంబుతోఁ దెల్గు
శిల్పవల్లి కలుఁబుష్పించునాడు
గోలకొండ నవాబుల కోటలన
ధాంధ్రమంత్రులు నధికారమందు
నాడు
గడన కెక్కిన మా తెలంగాణ
భూమిఁ
దలఁచుకొని తల్చుకొని మేనుపులకరించు" నని అంటారు.

తెలంగాణాలోని వీరశిఖామణులను, ధ్యాతిగాంచిన సచివశేఖరులను, రాజేంద్రదమ్మ భుజశక్తిని, రాళ్ళలో జీవకళలొలికించు శిల్పులను గూర్చి కడు రమ్యంగా వర్ణించే ఈ పద్యం చూడండి.

'ఇట్టోఁడఁబగవారి పెట్ట నెత్తుటి తోడఁ
దిలకంబు దిద్దె మాతెలుఁగు జోదు
యిట్టోల తటికలకుచ్చిరాసిక్రతి
నలిపి పేర్గాంచె మాతెలుఁగుమంత్రి
యిట్టోఁటమగవారిలేనిసిగ్గిలునట్లు
లలిరాజ్యమేలె మా తెలుఁగురాణి
యిట తీపకళలొలికించుదొమ్మల
తెక్కు
నలినందుకొనియె మా తెలుఁగు
లిలి
యిది తెలంగాణమందల మీదరీతి
పూర్వ వైభవాంశములనుకునినము
నకు
పరవిరంకా బకాయించే దాటికతు
ప్రమదమునఁగన్నులందు బాష్ప
ములు నిండ'

అంటూ తెలంగాణాపురాపైరవాన్ని ధంకా బకాయిస్తూ అనంద బాష్పాలు ఒలుకుతుంటిగా తువసముల బాధ వస్తానంటున్న కవికి మాతృదేశంపై గల అభిమానం వ్యక్తమౌతున్నది.

దాదాపు రెండున్నర శతాబ్దాల భారతదేశం ఆంగ్లేయుల నిరంకుశ పాలనకు బలియైనది. భారతీయులందరు బానిసలై హీనమైన జీవితాలు సాగిస్తున్నారు. భారతీయ సంస్కృతికి తీవ్రమైన అవరోధం ఏర్పడినది. అట్టి విపత్కరవేళలో దేశదాస్యాంధకారంలోలిగించి భవిష్యతాశాజ్యోతులు వెలిగించి జాతి జీవితం ఆనందభరితం చేయడానికి జవహరులాల్ నెహ్రూ గాంధిజీ చూపిన బాటలో నడచి శాంతి పథం నిర్వహించి స్వాతంత్ర్య లక్ష్మిని సాధించినారు. ప్రధానమంత్రియైన విశ్వజన నిర్భరామకృషి చేస్తూ దేశ పురోగమనానికి అంకురింప జేసినారు. వృద్ధాప్యం వైదిగా ఆయన నిరంతరం దేశప్రగతి కార్యక్రమాలలో నిమగ్నులై యుండేవారు. ఆయన నది స్నేహహృదయం కరకుకాఠిన్యగుండెల్లో కూడా కమ్మని అనురాగపు తునుమాలు విరియింప జేసేవారు. ఆయన భారత జాతిరత్నం. ఆయన సహృదయానికి ఎన్నో దేశాలు స్నేహహస్తాలు సాచినివి. ఆ మహాపురుషుని గురించి "నెహ్రూ" కవితలో

"ఎండిన మ్రోడులేని చిగురించెడు
నీ కమనీయమైనవా
క్యాంతిని కబ్బురం ఎడి దుఃఖంబ
బహూకృతితోనధికా
ఖండిము ప్రేమ పూర్వకముగానను
బ్రహ్మోరవింబు బలెనె
క్కొండిముఁజుట్టి వచ్చునినకమ్మని
నీ కుని కీరవానిరే"

అంటూ నెహ్రూజి ఖ్యాతి జ్యోతిని చిత్రులను తమ కవితలో మనోహరంగా గానం చేశారు వేముగంటి వారు.

నెహ్రూజి గొప్పతనము నుగ్గడిస్తూ "కర్పెగులాడి మొగ్గల నిగ్గుగులు
కనిపి
మదుమూడు రికిని నమస్కృలొనంగి
ధాత్రి తెల్లనుమార్గదర్శకంబైననీ
విజ్ఞాన మహిమకు బిరుదులిచ్చి
యమృత పూరమున నోలాడు
నీ కమ్మని
బాటికి గగ్గురుపాటుగాంచి
భ్రష్టాసంపు నశక్తులిచ్చి బంగారు
గడ్డిపేగూర్చుండు గౌరవమిడీ'

అనేవారు. తెలుగు మొదలైన దేశాలు ప్రేమరసము కురిపించినవి. అగణ్యమైన ఆయన గొప్పతనాన్ని చూచి భూగోళం ఉప్పొంగిపోయినది. ఆయన భారతమాత నోములపంట. భారతీయులముంగొంగు బంగారం. అట్టి మహాపురుషునకు తన కవితా నివాళులిచ్చారు వేముగంటి.

ఆనాడు బాల్యవివాహాలు అమితంగా జరిగేవి. లోకజ్ఞాన మెరుగని పసి బాలికలను ముదుసలులు పెండ్లాడి మనుమలయ్యాక వివాహం చేసేవారు. ఆ వృద్ధులతో వారి జీవితం ఎంత దుర్భరంగా ఉంటుందో తలుచుకొన్నా గుండె తరుక్కుపోతుంది. వివాహం కాగానే 'మనలి పెనిమిటి మరణించే ఆయువు తీరకుండా వైధవ్యాలతోనుండే జీవితాలు అనుభవించవలసినదే. అలాంటి బ్రతుకులలో అనుక్షణం అమావాస్యలే ఎత్తుకి పొతుంటాయి. ఆ చీకటి జీవితాలలో రాకాచంద్రికలు ప్రసరించవు లేవు. వారి బ్రతుకులు చిగురించని మోడులు. అట్టి వారి దైన్య జీవితాలను తమ "సానుభూతి" కవితలో కడుదయనీయంగా చిత్రించారు.

వాసటస్ గుండుమబోట్లు. కాళ్ళఁ
బసుపున్ దొరంపు సుగ్గమ్మనస్
గసుమంబుల్ దరియించు భాగ్య
మిది వీకున్ లేదు లేదంచు ర
క్కసి సంపంబు వితంతు బాలిక
కయోగ్యంబంచు జానించినిన్
బసరంబున్ బలె నెంచుచున్నది
దయా బా పంబు లెక్కించవకన్

వారి జీవితాలను ఆ విధంగా మార్చిన వారిని గురించి ఈ విధంగా అంటారు.

"అమ్మ"యటుంచు ముద్దువలుకైన
వచింపగలేని లేంద్రా
యమ్మున మూరుగాళ్ళ ముసలయ్య
కునిన్ ముడిపెట్టి యయ్యయో!
బొమ్మల యాట పెండ్లి విధమున్
బొసరించియుఁ దల్లి దండ్రులే
పమ్మొసరించినారు. చెలువందగు

(మిగతా 5వ పేజీలో)

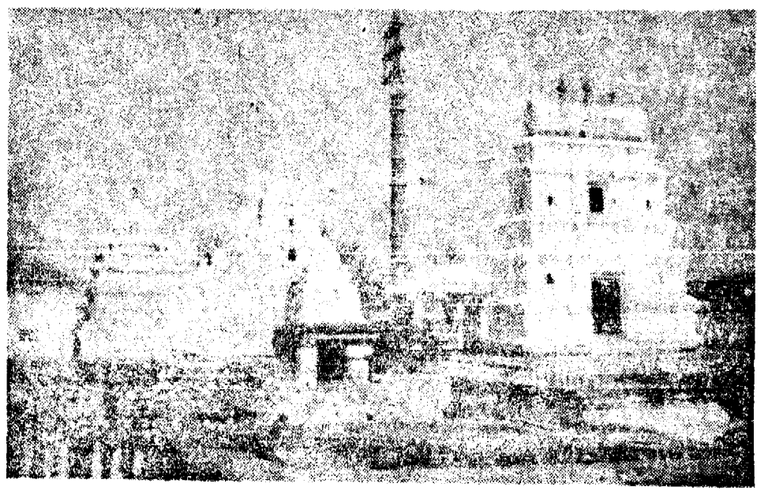

వేదాద్రి నరసింహస్వామి క్షేత్రము

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కృష్ణాజిల్లాలో కృష్ణా నదితీరాన జగ్గయ్యపేటకు సమీపంగా చిలకలు గుండా 13 కిలోమీటర్ల దూరంలో వెలసిలేచే వేదాద్రి నరసింహ క్షేత్రం. ప్రత్యేక పర్వ దినాలందేగాక నిత్యం జగ్గయ్యపేట నుండి ఆర్. టి. సి. ఆటోలు వేదాద్రికి బస్సులు నడుపుతున్నారు. కాని కాలినడక, వ్యక్తిగత కారులపైన ఈ పవిత్రస్థలికి అనందానుభవపూర్వకంగా వుంటుంది.

భాగ్యనగర్ ఎఱుపుదారి జాతీయ రహదారినుండి చిలకల్లువద్ద చీలిన మార్గంలో రెండు కిలోమీటర్ల ప్రయాణంచేస్తే ప్రకృతి కాంత తన సొగసులతో యాత్రికుల్ని సాదరంగా ఆహ్వానిస్తుంది. చిట్టడవులు, చిరుకొండలు గుండా, ఎత్తుపల్లాల రహదారి మీద ప్రయాణం మన మనసుల్ని ఆనంద సాగరంలో ముంచివేసి ప్రపంచాన్ని విస్మరింపజేస్తుంది.

ప్రాచీన వైభవం వీగిపోయిన ఈ వేదాచలం నాగరికతా ప్రపంచానికి మధ్యలో వున్న, నవ నాగరికతకు దూరంగా అనూహ్య కారణాలవల్ల వుండవిపిస్తుంది. పవిత్రత ప్రశాంతత క్షేత్రమాయావత్తూ తాండవిస్తూ, ఆధ్యాత్మిక కేంద్రంగా అలరారుతుంది.

మన రాష్ట్రంలో కృష్ణానదీతీరంలో వాడపల్లి, మేకపల్లి, మంగళగిరి, కేతవరం, వేదాద్రి అను పంచపవిత్ర ప్రాచీన నరసింహ క్షేత్రాలున్నాయి. ఇందు వేదాద్రికి ప్రత్యేకతవుంది. పర్వత శిఖరాన జ్వాలాముఖ నరసింహమూర్తిగాను, కృష్ణవేణీ గర్భంలో సాలగ్రామ పర్వతంపై నరనారసింహమూర్తిగాను, పర్వత మధ్యమున యోగానంద మూర్తిగాను, వీరనరసింహమూర్తిగాను లక్ష్మీనరసింహమూర్తిగాను పంచరూపాల్లో ఒకేచోట వెలశియుండుట వేదాద్రినందు తప్ప, మరెక్కడిలేదు. ఇదొక అద్వితీయమైన విషయం.

తూర్పుముఖంగా ఎత్తయిన ధవళ గోపురంగల ప్రవేశ ద్వారం గుండా నుమారు నందిపైనగల చక్కని మెట్లు ఎక్కితే దేవాలయ ప్రాంగణంలోకి ప్రవేశిస్తాం. ముట్టుగొల్పే మూల విరాట్టును, పార్శ్వదేవతల ఇత్తడి విగ్రహాలను, మూలమూర్తికు ఎడమంగా గల ఉపమందిరాలందుగల లక్ష్మీదేవి అమ్మవారిని, ఉత్తర మందిరంలో గల భక్త ఆళ్వారులను, పశ్చిమమందిరంలో గల చెంచులక్ష్మి అమ్మవారిని, ముఖ్య దేవాలయంకు వాయువ్యంగా వున్న ప్రత్యేక దేవాలయమగు సాలగ్రామ శివలింగాన్ని యాత్రికులు నేత్రపర్వంగా దర్శనం చేసుకోవచ్చు. ప్రతిగ్రహంలో జీవకళ, శిల్పచాతుర్యం కొట్టవచ్చినట్లు కన్పిస్తాయి. ముఖ్యదేవాలయంకోగక పైకప్పుమందిరానికి గొప్పరంగ వుండటం విశేషం. ఇప్పటిదాకా

ఎస్. ఆర్. కోదీశ్వరశర్మ

అరుగోపురాలున్నాయి. అన్ని దవళ వర్ణంలోనివుండి నిండుతనాన్ని సంతరాయి, ఈ క్షేత్రంలో ముఖ్యమైన రెండు ధ్వజ స్తంభాలున్నాయి. ముఖమండప విశ్రాంతిలో ఒక విశిష్ట గోపురముంది. ఉపరిభాగంలో మరొక ఉపమండపంగలదు. నరసింహ దేవాలయంకు తూర్పువదిశిణదిక్కల్లో నిర్మాణ చాతుర్యంతోటు ద్వాదశ స్తంభాల మందిరాలుగలవు.

వళ్ళిమ ముఖాని కేసివున్న ద్వారం గుండా కృష్ణాజిలాల అంచులకు 111 కిలోమీటర్ల సెట్టుమీదుగా దిగిలేయాత్రికులు స్నానాలు చేయవచ్చు. ఎదురుగా జలాలమధ్య కన్పించే సాలగ్రామ పర్వతంపై నరసింహచిహ్నాలు యాత్రికులకు కన్పిస్తాయి. దీని గర్భగుడి నరతం కృష్ణవేణీ నీరజలాలలో మునిగివుంటుందని ప్రాంతీయ సమాచారం. స్నాన పట్టణంలో నిత్యం పూజారులు సాలగ్రామ పర్వతంకు వావలోచేరి, పైనగల నరసింహమూర్తి చిహ్నాలకు పూజలుచేసి, నైవేద్యం పెట్టివస్తారు. నరసింహస్వామి హస్త ముద్ర, ఆయుధాలు, నామాలు, శంఖు చిహ్నాలు సాలగ్రామ పర్వతంపై రమ్యంగా చెక్కబడి వున్నాయి.

వేదాచల వీరనరసింహమూర్తి విగ్రహంతో తిల్చిచూసిన, పవిత్రం ఉన్న

(మిగతా 5వ పేజీలో)

ఏది నేరం

బెస్త దేవదాసు

అన్నా! నాన్నా! రేపొస్తావా అన్న ఎవోక్కి గావు కేకలు బంబోలందరి చెవులోకి దూసుకు పోయింది.

బాగ్గా తొంబరగా అక్కడ బావ పరవ్వే

బావంతో పరిగి పోయింపమ్మ.

గొంగడెసేడు.

గొంగడి కూడా ఎక్కడి కక్కడి చిరిగి పోయింపమ్మ.

ఎలా.....పక్కింట్లో పార్వత మ్మున్నట్లుంది. బాగా బావ తీసుకొచ్చి వేడేడు అ.....

కల్యాణా.....కల్యాణా.....

స్నానం చేసొస్తున్నా నమ్మ.

బాగ్గాచేస్తున్నారుల. తొంబరగా

మనవాళ్ళి బి.పి వరకు పడిపోయింది ముక్షి బదొందలకేవా!

అన్న శిద్ధంపిన్న రామయ్యోళ్ళు అన్నుమంది.

చూడండి బావగారు! నిల్లురుపిల్లల తండ్రివి. ఇప్పటికే ముగ్గురెదిగారు ముగ్గురు పిల్లల బ్యుసు పెద్దమాయికే యిచ్చేస్తే.....మిగిలిన పిల్లల గతేంకాను బావ. బాగా ఆలోచించు బావ. ఆవలీ రోజుల్లో ఎక్కడ్నుంచి తేను బావ డబ్బు.

మీ కష్టాలు మాకనవసరం.

మావాడికి పరికట్టం ఎక్కివేస్తే కాని పెళ్ళి చేసుకోలేడు.

ఏరా బాబూ

అవునన్నట్టుగా తలూపాడు నాన్న ప్రశ్నకు.

ఏనపే పెళ్ళాం.

పెళ్ళాం ఏపి బాబు

ఏమండీ! ఒక్కమాట వినండ్రి

ఒక్కమాటలేదు. రెండుమాటల్లేవు అంటూ గబగబా కడవెనాటి పెళ్ళి పోయాడు.

* * *

నిజామాబాదు నుండి ధర్మాబాదు మీదుగా వెళ్లనున్న రైలు నిండుగా వుంది.

అదేరోజు కానిస్టేబుల్‌గా డ్యూటీ ఎక్కాడో వ్యక్తి.

ప్రతి కంపార్టుమెంటును చిక్కగా సోదా చేస్తున్నాడు.

చిన్న చిన్న సంచుల్లో బియ్యాన్ని దాచుకుని ధర్మాబాదు కెళ్ళి బ్లాకులో అమ్ముటానికి ఎంత దాక తక్కువగా తీసుకెళ్తున్నా పట్టుకుని మామూళ్ళు వసూలుచేస్తున్నాడా కొత్త కానిస్టేబుల్.

మామూళ్ళు చెల్లించని వాళ్లని చితక బాదుతూ ఎట్టుకెళ్తున్నాడు.

కల్యాణ అవ్యక్తం పైపోసారి దూసి బయటపడిపోతోంది. దాశగా పేర్కొన్న బియ్యం సంచుల పైపు కళ్ళను మళ్ళించింది.

ఆ కానిస్టేబుల్ ఇటే వస్తున్నట్టుగా కన్పించింది. ఆ కంపార్టుమెంటుకు తలుపొకటివుంది. ఎలా తప్పించుకోవాలో అర్థం కాలేదు.

ఏ ఒక్కనాడైనా బయపడినికల్పన ఈ రోజు గబగబ వణికిపోతోంది. ఆ చిత్రహింస చూసికోలేదు. అవలీ రోజు చేతిలో చిల్లిగవ్వకూడా లేదు.

(మిగతా 5వ పేజీలో)

మీ పిల్లలకి కాల్షియం శాండోజ్ ఎందుకు ఇవ్వాలి?

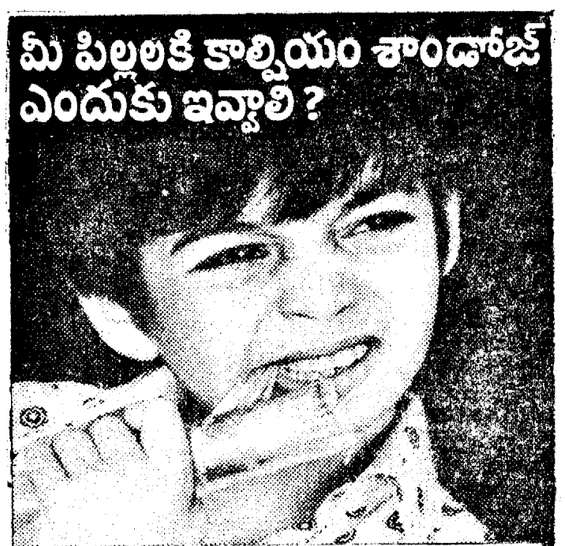

32 గట్టి పళ్లకోసం.
పటిష్టమైన ఎముకల కోసం!

పిల్లల యొక్క పళ్ళు, ఎముకలూ పెరగడానికి పెద్దలకన్న రెట్టింపు కాల్షియం కావాలి. అందుకే పిల్లలకు రోజుకు కనీసం, రాగిపిండి వుండగల కాల్షియం-కాండోజ్ 1-2 గుళ్ళు ఇవ్వటమే పళ్ళు గట్టిపడి ఎముకలు బలోపేతమవుతాయి. దాంతోబాటు వాళ్ళకు కనిమిన్ బి, డి, విగ్ కూడా అందుతాయి.

ముఖ్య విషయం: కాల్షియం-శాండోజ్‌లో, మీ తరానికి కూడా ఉపయోగపడుతుంటాయి. వాళ్ళకు చెప్పే కాల్షియం గ్లూకోనేట్ ఎంచు.

SANDOZ

మెరుగైనదిగా కాల్షియం కార్బనేట్ తయారుచేసి పెట్టిన, కాల్షియం కార్బనేట్ వాడకాన్ని 4 రెట్లు పెంచి ఎముకలు పటిష్టమవడానికి కావలసిన కాల్షియం కార్బనేట్ తయారుచేశారు.

కాల్షియం-శాండోజ్®
ప్రతి రోజు ప్రతివారికి

కరీంనగర్ ప్రాజెక్టు

దేశంలో మొదటి సమగ్రపథకం

టి. సూర్యనారాయణరావు

పర్యవ కరీంనగర్ ప్రాజెక్టును గురించి గత సంవత్సరం పార్లమెంటులో తూడా ప్రస్తావన వచ్చింది. అప్పుడు కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి తన బడ్జెట్ ఉపన్యాసంలో ఇలా అన్నారు: 'ఆర్థికాభివృద్ధి యొక్క ఫలితాలు స్వతంత్రంగా ఎందుబడాలంటే వెనుకబడిన ప్రాంతాల సమస్యలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. ఈ ఉద్దేశ్యం నెరవేరడానికి స్థానిక అవసరాలు, అవకాశాలు, మరి వనరులను గురించి బాగా పరిశీలించిన మీదటనే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేపట్టవలసి ఉంటుంది. దేశంలోని అన్ని జిల్లాలలోనూ సహజ వనరులను గురించిన సర్వే కూడా కచ్చితంగా చేయాలి. తెలంగాణాలోని కరీంనగర్ ప్రాజెక్టులో నిర్దేశించిన పద్ధతిగా కార్యక్రమాలు చేపట్టుకుంటే స్థానిక వనరులను సంపూర్ణంగా ఉపయోగించుకుంటూ, అర్థవంతమైన కార్యక్రమాలు చేపట్టవచ్చు.

ఈ కరీంనగర్ సమూనాను గురించి ఆర్థిక మంత్రి ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించారు. ఇది ఇప్పటి అవసరాలలో ఉన్న యోజనారీతుల కంటే భిన్నమైనది. మందిని అనే అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చారు. విజ్ఞులు బాలా మందికి ఎత్తికట్టి అదిపించాలా ఈ కరీంనగర్ సమూనా విధానం తెలియదు. దాని కారణాలు ఏమైనా ఆంధ్రప్రదేశ్ ఒక జిల్లా ఆధారంగా ఏర్పడిన ఈ పథకం

టి. సూర్యనారాయణరావు

వ్యాహం దేశం మొత్తంలో చేరు కెళ్ళినదన్న మాట మనకు గర్వకారణమే. ఈ సమూనాను గురించి వివరాలు తెలుసుకుందాం.

ఆర్థిక శాస్త్రజ్ఞులు ప్రణాళికలు వేయడం మనకు తెలిసినదే. కాని ఈ కరీంనగర్ పథకాన్నితయారు చేసింది ప్రధానంగా జాతిక శాస్త్రజ్ఞులు వివిధ శాస్త్ర పరిజ్ఞానాన్ని సామాన్య ప్రజల పురోగతికి ఉపయోగపరచాలని మన దేశంలోని ప్రముఖ శాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయపడుతూ వచ్చారు. శాస్త్ర పారిశ్రామిక పరిశోధనా సమితి వారు దాదాపు మూడు సంవత్సరాల క్రితం ఈ ప్రాజెక్టును తలపెట్టారు. దేశంలో ఆనుపెన ఒక విషయకలదిన తీసుకొని దాని యొక్క పురోగతికి మెట్లు కట్టాలని తలపెట్టారు. ప్రప్రథమంగా ఈ కార్యక్రమం క్రింద కరీంనగర్ జిల్లాను తీసుకున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము యొక్క సంపూర్ణసహకారంతో ఈ సమూనా తయారు చేయబడింది. హైదరాబాద్‌లోని ప్రాంతీయ పరిశోధన సంస్థ, జాతీయ రోడ్డుపరిశోధన సంస్థ, కేంద్ర ఆహార పరిశోధన సంస్థ, సర్వే ఆఫ్ ఇండియా అంగీగాక కరీంనగర్ జిల్లా ప్రజా సంస్థలు కూడా ఈ సమూనా తయారు చేయడంలో సహకరించాయి. శాస్త్ర విజ్ఞానాన్ని, సమాజానికి మధ్య బాంధవ్యం పెంచడం ఈ సమూనా యొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యం.

రెండవది, దాని మానవుని చుట్టూ అల్లబడింది. సామాన్యుడి జీవితం

(మిగతా 5వ పేజీలో)

దోమలు జీవితాన్ని దుర్భరం చేస్తాయి

మీకు కావాలి
ఓడోమాస్

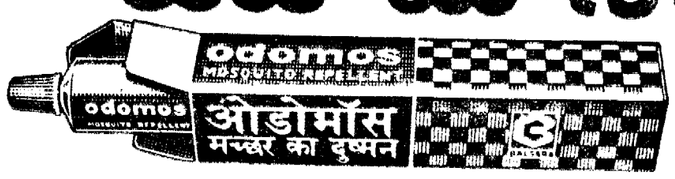

లక్షలాది ప్రజలు నిద్రకింతో వాడేది ● పసిపాపలకు కూడా నిరపాయకరమైనది

బల్సారా
BALSARA

వేమూగంటి 'కవితాంజలి'

(3వ పేజీ తరువాయి)

వీ నవమ్మిద్దేపికస్ అంటూ
ఆయను మ్మద్దేపికను బూడిద
చేసినవాడు ఆర్థ దంధ్రులేనంటారు.
కంపుతగ కొర్తే నూరేళ్ళ వయసు
ఆడుగాదిని వేన్నలలా ఉంటుంది.
కీలకు ఉపవాసాలతో వేని నిన్నలు
నిశించిపోతాయి. ఈ పరమైన వెధవ్య
జీవిత యాత్ర నాగించడం మిక్కిలి
దుర్భరం. సనాతన ధర్మదేవత ఇనుప
పాదాల క్రింద నలిగిపోతున్నప్పటికంటు
బాలికలకు తమ కనిలో సానుభూతి
తెలిపినారు.

దారుణ మారణాస్త్రాలు సృష్టిస్తూ
పోరాటాలు రగిలించి రాజ్యాలను
ఆక్రమించుకునే ఆ టో ప ం నిలిపి
వేయాలి మానవుడు. దారుగుదేశాలను
వశం చేసుకునే ముదిల సామ్రాజ్య
వాద తత్వాన్ని వదలిపెట్టి అహింసా
మహాసామ్రాజ్య పద్దం కట్టుకోవాలి.
భువన సామ్రాజ్య సమ్రాట్టు కావడా
నికి పీదమైన యుద్ధాల పిశాచికి
మానవుల తలలను అర్పణ చేయ
కూడదు. రక్తపుటేరులను త్రావించ
కూడదు. అని "దుర్గా" కవితలో మానవ
వునకు దురాశమంచిది కాదని బోధిస్తూ
"పరిపాలనా నీవు దేశాధివృద్ధికొరకుఁ
బదిల పరచిన పరమాణు ఎన్నపేతి
దేశవనానికే" దారి తీస్తున్నది.
అని మానవుని ప్రశ్నిస్తారు.

మననున్న మనిషి దారుణ మారణ
హోమం నిర్వహింపలేదు. కొందరి
మానవుల గుండెలలో దానవులు దాగి
ఉంటారు. వారికి కలహాలంటే ఎంతో
ఆసక్తి. మానవుల నెత్తుటితో దాహం
తీర్చుకుంటారు నారు. అట్టి యుద్ధో
న్మాదులతో "బానిబింగ్లనున్న యుద్ధ
పీరద పజలంబు గ్రక్కికొను రక్తపు
టేరుల కొప్పు కోగుచున్ బొంపలి
హనీంపవే మనుజ మూర్ఖములున్
విను(జూచి తుర్పుదా! అని అంటారు.
సుఖకాంతులతో సదా వత్తగా విలసిలే
వసుధైక కుటుంబమును" దురాశా
శకితుంగాపై రణపిశాచికి బోనము
పెట్టగోడు నీ సీదపుఁ గృత్యముల్
దలపోసంత మాత్రం చేత లోకం
పీరై పోతుందంటారు. ఇంకా "ప్రళ
యంబుఁ గొగలించి నీ పతువ నెల్ల
విశ్వపుటశాంతికిని బలిబెట్టిలోకమా"
అని యుద్ధోన్మాదులైన మానవులను
హెచ్చరిస్తూ శాంతి పథంలో నడిచి
ప్రపంచ మైత్రికి కృషిచేయమంటారు

కొండలను కోమలమైన విగ్రహ
ములుగా మలచి కనుల పండువుచేసే
నైపుణ్యం శిల్పిలో ఉంటుంది. అట్టి
శిల్పి శిల్పకళా పాండిత్యము తెలుగు
తల్లికి బంగారు భూషణమై భాసిను
న్నట్లే రాళ్ళలో జీవకళ లొలికిస్తూ
జగత్తును మొత్తము మైమరపించే
శిల్పిని గూర్చి "తెలుగు శిల్పి" కవి
తలో.

"పుట్టిన మాపిపోగల ముగ్ధమనో
హర భావములో శిలా
పట్టములందుఁ జెక్కి కలకాలము
శిల్ప కళా జగత్తునన్
బట్టముఁగట్టి కొంటివి యపార
మమర్త్యకృతిన్ధార్థి! శిల్పిసా
మ్రాట్టునమ్మ్యకృతమ్మ గానుమా!
చిరకీర్తి కీర్తిధారిని"

శిల్పి ప్రాణ్యములికించి చిత్రించిన
తీపెగంపు వాడిపోలేదు. బొమ్మల
నెమ్మొగములపై రచించిన భావగరిమ
మానిపోలేదు. నిద్దపు పాలరాలపై
చిల్కిన కళాభివం తగ్గిపోలేదు.
చిత్రాలపై అద్దిన రంగుల నిగ్గులు
చెదిరిపోలేదు. కాలసారి గంభీర
గర్భంలో ఆయన పాలుపుపడనం కలిసి
పోలేదు. ఎన్ని అడ్డాలుగలిగిపోయిన
మానిపోని మాధ్యాయిడు శిల్పవిధం
నుడు. అట్టి ప్రజ్ఞాపంతునకు.

"పలపం జెల్పుమఁ జిల్కురించి
శిలకున్ ప్రాణంబులన్ పోయుసీ
యులిలోనున్నది విశ్వసృష్టియనో
ద్యోగ ప్రవీణత్వమ
న్యులకి నేరుపు కూరుపుంగలదో ?
లేదో ? సంకటయంచేయుశ
స్కులిశా ! శిల్పకళానిధారిని !
నమస్కారంబు నీప్రజ్ఞకున్"

అట్టి శిల్పికి తమకవితలో నమస్క
రిస్తారు.

దేశానికి వెన్నెముక రైతు అనని
హలం కదిలితేనే దేశంలో కరువు
కాటకాలు తొలిగిపోవని. అందరికి
అన్నం పెట్టే కర్షకుని జీవితం నవిత్ర
మైనది. ఆడుగాలం క్రమించి
దేశాన్నన్నానికినడుంబిగించిముందుకు
నడుస్తారాయన. శ్రీ వేమూంగంటి "కర్ష
కుడు" శీర్షికలో ఆరని జీవితాన్ని
చక్కగా చిత్రించినారు. "చంద్రనిప్పు
లుమిసే వేసవిలో, ముంచె తెవర్షంలో,
దెముకలు కొరికే చలిలో పొలాలు
మన్ని పలసాయాన్ని దనవంతుల
గాడెలు నింపుతూ తాము మా త్రం
కడుపు లభించక బాధపడుతారు."
ఆ శ్రమికుల దీనావస్థను చూచిన కవి
"నా గుండె ప్రవించిపోయినది కూటికి
దీపెను నిన్నుఁజూచినన్" అంటూ
ఆలుబిడ్డలతో పేరాకట క్రుక్కిపోయి
అందరికి తిండిపెట్టి ప్రాణములు
నిలిపే కర్షకుడు నిరంతరం శ్రమిం
చడం వలన చిక్కిపోయిన శరీరాన్ని
గురించి ఈ విధంగా అంటారు.

"పందు నిప్పులవంటి మందు
పెండలోన
గరగిపోయినది నీ కండపుష్టి
దనిక వర్షంబుల ఋణపిశాచము
నకు
బలియైనదకట ! నీభాగ్యలేక
స్వేదజలంబు గావించుక మూదేవి
త్రాగెను నీదేహరక్తమెల్ల
బ్రజల పసోపకారమునకై నష్టబఁ
గలిసె నీయాలుబిడ్డల సుఖంబు
ప్రజల యానంద సౌభాగ్య భవన
మునకు
నీదు బాహుబలంబు పునాదివేసి
కురువకూడును మైకట్టు గుర్తులేక"

వేద కర్షక కుమారుడు జీవిను
న్నారు. ఆయన నిస్వార్థ జీవి. నైరా
శని త్యాగశీలాన్ని గురించి ఈ
విధంగా అంటారు.

"స్వార్థరహితుడవై దేహహార మెల్లఁ
బేర్మి(బదుల సౌఖ్యమునకై పిండి
పోసి
పత్వమింకిన యస్థివంశరమువోలె"

పేదరైతు బ్రతుకు తున్నాడం
టారు.

పరపాలనను పరపీడనను రూపు
మాపడానికిసిపాయీకలహం ప్రారంభ
మైనది. ఆదే ప్రదమ భారత స్వాతం
త్ర్యసమరము. ఆ ఉద్యమ రథసారథి
రూన్సిలక్ష్మీబాయి. కవనభూమిలో
ఆమె విశ్వంబల వీరవిహారానికి
బ్రిటిష్ బాబుల గుండెలు గడగడ
వణకిపోయినవి. అట్టి వీరవనిత
లక్ష్మీబాయి చితినధిష్టించిన ప్రదే
శాన్నిగూర్చి "వీరసమాధి" కవితలో.

"ఇది మన రూన్సిరాణి శయ
నించిన వీరసమాధి దివిలోఁ
బొదలుచున్నదిప్పటి కపూర్వ
వికస్వరమై స్వతంత్రత
త్యుదిత చమోజ్జ్వల దీపరుచి పుంజము
రూనిసి లక్ష్మీబాయి కి
య్యది మురిపెంబుఁ గూరించిన
యంతిమ శేష కళావదేశమున్"

అని అంటారు. తుదిదాకా ఆమె
ధైర్యం వదలక పోరులోదూరి ఈ
పోట పావక జ్వాలలలో వెలిగినది.
పరాధీనమైన మాతృదేశ దీనత్వాన్ని
తొలగించుటకు లేత చేతితో కత్తినెత్తి
లక్ష్మీబాయి కదనభూమిలో కన్ను
మూసిన ప్రదేశమిదియని. ఇది
భారతీయులకు పూజ్యపదమైనది తను
కవితలో ఆమెరణాపే కాన్ని దేశభక్తిని
జాల్వారించినారు.

చిదిమిన పాలు గారు చిరుత
ప్రాయంలో పటు బాహుబలులైన
అరివీరుల తలలుతరిగి కదనభూమిలో
కన్నుమూసిన బాలని పౌరుషాన్ని
"బాలచంద్రుడు" కవితా ఖండికలో

"కందినవాడి ఖడ్గములగాయపు
చిల్లులనుండి నెత్తురులో
లింది దొరంగినన్ సరకు సేయక
శత్రుశరంబుఁగన్నతికొ
నందగిలించి తెచ్చి ఆతనంబుగ
తండ్రికిఁజూపినావాపుని
కుందగు వీరుడీ తెలుఁగు కుంబి
నిపై మఱులన్ జనించునా"

అని అంటూ బాలచంద్రుని, వీర
బృహాంతమును పనిసయంత బట్టగు
ముసలయ్యకును నెత్తురులుమునెత్తు"
సనియంటూ బాలచంద్రుని చిత్రిచ్చు
చిత్ర తెలుగు తల్లికి ముత్యాల తిలక
మయినవిలారు.

నాట్యం చేస్తున్న సమయంలో చెలువు
లిట్టమఁగట్టి కొంటివి యపార
మమర్త్యకృతిన్ధార్థి! శిల్పిసా
మ్రాట్టునమ్మ్యకృతమ్మ గానుమా!
చిరకీర్తి కీర్తిధారిని"

శిల్పి ప్రాణ్యములికించి చిత్రించిన
తీపెగంపు వాడిపోలేదు. బొమ్మల
నెమ్మొగములపై రచించిన భావగరిమ
మానిపోలేదు. నిద్దపు పాలరాలపై
చిల్కిన కళాభివం తగ్గిపోలేదు.
చిత్రాలపై అద్దిన రంగుల నిగ్గులు
చెదిరిపోలేదు. కాలసారి గంభీర
గర్భంలో ఆయన పాలుపుపడనం కలిసి
పోలేదు. ఎన్ని అడ్డాలుగలిగిపోయిన
మానిపోని మాధ్యాయిడు శిల్పవిధం
నుడు. అట్టి ప్రజ్ఞాపంతునకు.

"పలపం జెల్పుమఁ జిల్కురించి
శిలకున్ ప్రాణంబులన్ పోయుసీ
యులిలోనున్నది విశ్వసృష్టియనో
ద్యోగ ప్రవీణత్వమ
న్యులకి నేరుపు కూరుపుంగలదో ?
లేదో ? సంకటయంచేయుశ
స్కులిశా ! శిల్పకళానిధారిని !
నమస్కారంబు నీప్రజ్ఞకున్"

అట్టి శిల్పికి తమకవితలో నమస్క
రిస్తారు.

దేశానికి వెన్నెముక రైతు అనని
హలం కదిలితేనే దేశంలో కరువు
కాటకాలు తొలిగిపోవని. అందరికి
అన్నం పెట్టే కర్షకుని జీవితం నవిత్ర
మైనది. ఆడుగాలం క్రమించి
దేశాన్నన్నానికినడుంబిగించిముందుకు
నడుస్తారాయన. శ్రీ వేమూంగంటి "కర్ష
కుడు" శీర్షికలో ఆరని జీవితాన్ని
చక్కగా చిత్రించినారు. "చంద్రనిప్పు
లుమిసే వేసవిలో, ముంచె తెవర్షంలో,
దెముకలు కొరికే చలిలో పొలాలు
మన్ని పలసాయాన్ని దనవంతుల
గాడెలు నింపుతూ తాము మా త్రం
కడుపు లభించక బాధపడుతారు."
ఆ శ్రమికుల దీనావస్థను చూచిన కవి
"నా గుండె ప్రవించిపోయినది కూటికి
దీపెను నిన్నుఁజూచినన్" అంటూ
ఆలుబిడ్డలతో పేరాకట క్రుక్కిపోయి
అందరికి తిండిపెట్టి ప్రాణములు
నిలిపే కర్షకుని నిరంతరం శ్రమిం
చడం వలన చిక్కిపోయిన శరీరాన్ని
గురించి ఈ విధంగా అంటారు.

"పందు నిప్పులవంటి మందు
పెండలోన
గరగిపోయినది నీ కండపుష్టి
దనిక వర్షంబుల ఋణపిశాచము
నకు
బలియైనదకట ! నీభాగ్యలేక
స్వేదజలంబు గావించుక మూదేవి
త్రాగెను నీదేహరక్తమెల్ల
బ్రజల పసోపకారమునకై నష్టబఁ
గలిసె నీయాలుబిడ్డల సుఖంబు
ప్రజల యానంద సౌభాగ్య భవన
మునకు
నీదు బాహుబలంబు పునాదివేసి
కురువకూడును మైకట్టు గుర్తులేక"

వేద కర్షక కుమారుడు జీవిను
న్నారు. ఆయన నిస్వార్థ జీవి. నైరా
శని త్యాగశీలాన్ని గురించి ఈ
విధంగా అంటారు.

"స్వార్థరహితుడవై దేహహార మెల్లఁ
బేర్మి(బదుల సౌఖ్యమునకై పిండి
పోసి
పత్వమింకిన యస్థివంశరమువోలె"

పేదరైతు బ్రతుకు తున్నాడం
టారు.

పరపాలనను పరపీడనను రూపు
మాపడానికిసిపాయీకలహం ప్రారంభ
మైనది. ఆదే ప్రదమ భారత స్వాతం
త్ర్యసమరము. ఆ ఉద్యమ రథసారథి
రూన్సిలక్ష్మీబాయి. కవనభూమిలో
ఆమె విశ్వంబల వీరవిహారానికి
బ్రిటిష్ బాబుల గుండెలు గడగడ
వణకిపోయినవి. అట్టి వీరవనిత
లక్ష్మీబాయి చితినధిష్టించిన ప్రదే
శాన్నిగూర్చి "వీరసమాధి" కవితలో.

"ఇది మన రూన్సిరాణి శయ
నించిన వీరసమాధి దివిలోఁ
బొదలుచున్నదిప్పటి కపూర్వ
వికస్వరమై స్వతంత్రత
త్యుదిత చమోజ్జ్వల దీపరుచి పుంజము
రూనిసి లక్ష్మీబాయి కి
య్యది మురిపెంబుఁ గూరించిన
యంతిమ శేష కళావదేశమున్"

అని అంటారు. తుదిదాకా ఆమె
ధైర్యం వదలక పోరులోదూరి ఈ
పోట పావక జ్వాలలలో వెలిగినది.
పరాధీనమైన మాతృదేశ దీనత్వాన్ని
తొలగించుటకు లేత చేతితో కత్తినెత్తి
లక్ష్మీబాయి కదనభూమిలో కన్ను
మూసిన ప్రదేశమిదియని. ఇది
భారతీయులకు పూజ్యపదమైనది తను
కవితలో ఆమెరణాపే కాన్ని దేశభక్తిని
జాల్వారించినారు.

చిదిమిన పాలు గారు చిరుత
ప్రాయంలో పటు బాహుబలులైన
అరివీరుల తలలుతరిగి కదనభూమిలో
కన్నుమూసిన బాలని పౌరుషాన్ని
"బాలచంద్రుడు" కవితా ఖండికలో

"కందినవాడి ఖడ్గములగాయపు
చిల్లులనుండి నెత్తురులో
లింది దొరంగినన్ సరకు సేయక
శత్రుశరంబుఁగన్నతికొ
నందగిలించి తెచ్చి ఆతనంబుగ
తండ్రికిఁజూపినావాపుని
కుందగు వీరుడీ తెలుఁగు కుంబి
నిపై మఱులన్ జనించునా"

అని అంటూ బాలచంద్రుని, వీర
బృహాంతమును పనిసయంత బట్టగు
ముసలయ్యకును నెత్తురులుమునెత్తు"
సనియంటూ బాలచంద్రుని చిత్రిచ్చు
చిత్ర తెలుగు తల్లికి ముత్యాల తిలక
మయినవిలారు.

నాట్యం చేస్తున్న సమయంలో చెలువు

ఏది నేరం

(3వ పేజీ తరువాయి)

కాన్టేబుల్ కల్పనవున్న కరిపార్టు
మెంట్ తలపు లోనుకొని లోపలి
కొచ్చేస్తున్నాడు.

నడకలో చప్పుడులేదు. చూపుల్లో
మాత్రం చలనంవుంది. కంపార్టు
మెంటు చెత్తకు తాకుతూ దేమొసన్నంత
పొడవు నిమ్మకాయల్నూ పేంత కిలిగల
వంకరమీసాలు. చూట్టానికి భయంకర
రంగా వున్నాడాకానిస్టేబుల్.

పల్లెలా ఏదోనేరం చేసిన వ్యక్తిలా
గోడకు హత్తుకొని నరాలాధీనంలోంచి
తప్పినా బిగ్గరగా బిగబట్టినా పణు
కొచ్చేస్తుంది.

హఠాత్తుగా గట్టిగా అపెటెయ్యిని
పట్టుకుని బయటకు లాగాడు. పణుకు
తున్న శరీరం చూపుమళ్ళించి కట్టెలా
నిలబడింది.

ఇద్దరికళ్లు కలిశాయి.

ఏ! నువ్వుచేస్తున్నపని ఇ ర న్న
మాట. అతనిచేతుల్లోంచి అపె
చెయ్యని ఈడ్చికొట్టాడు.

పరవక్లాను పాపయ్యిందట.

నిగ్గేయ్యట్లా!

ఉ.....

నాఅందాన్ని కోరి ఎందరోనన్ను
వరించారు. కాని ముష్టిడబ్బుకోసం
మూర్ఖుడా వెళ్ళిపోయాడు.

పరకట్టం ఇవ్వలేని మానాన్నటి
సామాన్యవ్యక్తికి నన్నుంటగట్టాడు.
ఏదిక్కూలేని నా తరకు ఎవ్వరూ
ఉద్యోగావకాశం ఇవ్వలేదు గంపెడు
పిల్లలబాధాన్ని హెయలేక నన్నుబంట
ధాన్ని చేశాడు.

ఏంచేయాలో తోచక నేనీవృత్తిని
ఎన్నుకోవాల్సొచ్చింది.

అన్యాయానికన్నట్టే పెద్దమనిషిని
కదూ! అందుకే ఆరోజు హోటికి కడు
వెన మా కుటుంబాన్ని చూసికూడా
పదిపేలు పరకట్టుంఅడిగింది నువ్వు
కాదా!

ఆకలిబాధ ఎంతటిఘోరమైంపో
నీకు తెలుసా!

నీకీ, వ్యాపారాలూ అంతకంటే
ఎక్కువ తెలుసుకదమా!

ఒక్కసారి గతాన్ని బాగా ఆలో
చించుకో!

ఆరోజు నువ్వుచేసింది నేరమా!
ఈరోజు నేచేస్తుంది నేరమా!
నిగ్గేయవలసింది ఎవరికి?

చేశంలో మొదటి సమగ్రపథకం

(3వ పేజీ తరువాయి)

మీకు కాస్త పట్టానాన్ని తీసుకుని
రావాలి. ప్రజలకు వృత్తి ఉద్యోగా
లేర్పరిచి జీవిత సౌకర్యాలను సమ
కూర్చవలగాలి.

మారావిడి, ఈ సమూనాలో స్థానిక
వ న ర్లను ఉపయోగపరచుకోవడం.
ప్రజలు వారి చుట్టూ ఉన్న సహజ
వనర్లను. సాంప్రదాయ నిర్మాణ
నైపుణ్యాన్ని, అక్కడి లభ్యమయ్యే
మట్టినరుకును ఉపయోగించి జీవ
తాన్ని మెరుగు పరచుకొనే పథకా
లను వేసుకోవాలి.

తరువాత ఏ పాక్కు కాస్త పట్టా
నిమ మనకు కావలసిన పలితాలను
పూర్తిగా ఇవ్వలేదు. ఇంజనీరింగ్,
నూనె పరిశోధన రసాయనిక కాస్త్రము
గనులు, ఆహారం, కిట్టడిమి ఈ
రంగాలలోని పరిశోధన పలితాలను
కూడతీసుకొని, నిర్దిష్టమైన ఎక్కాలు
రూపొందించవలగాయి. దీనికి పరిపా
లన, ప్రజాసంఘాలు, ఆర్థిక కాస్త
జ్ఞులు కూడా సహకరిస్తారు.

ఇది ప్రస్తుతానికి ఒక ప్రయోగంగా
తీసుకోబడుతున్నది. కరీంనగర్ ఒక
ప్రయోగశాల అన్నమాట దీనికై సామా
న్యంగా ఒక వెనుకబడిన జిల్లామీద
పెట్టే ఖర్చుకంటే యెక్కువ డబ్బు
వ్యయంకాదు. మరో విధంగా చెప్పా
లంటే కరీంనగర్ సమూనా సామా
న్యంగా మనం చూచేబబువంటి
'డబ్బుపుకం'కాదు. నిజమనరులను
కాస్త్రపద్ధానాన్ని, ప్రజల చైతన్యాన్ని
ఆధారంగా చేసు కొని నిర్మించిన
ప్రయోగమిది. నిజానికి యిది నూటికి
నూరుపాళ్ళు ప్రజల ప్రణాళిక.

సహజంగా పురోగతి ఏదో ఒక
ప్రత్యేకమైన పరిశ్రమతోగాక పెట్టు
బడితోనో ఒకచర్గితోనో మొదలే
తుంది. ఇతేదాని మీద అదుపు. అన
మాయిషి లేనపుడు ఆ పెరుగుదల
నిలకడగా ఉండక కారతమ్యాలకి,
పైరుద్యానికి; దోపిడీ తనానికి దారి
తీస్తుంది. అలాకాక సంఘ శ్రేయస్సు
కాస్త పరిజ్ఞానము మూడూ కలసి
ఏర్పడిన ఎక్కాలలో అభివృద్ధి
సంతుగా, నిలకడగా ఉంటుంది.
కరీంనగర్ నమూనాలోని అంతస్తు
మాత్రమిదే.

అభివృద్ధి రీతులు నిర్దేశించడంలో
ఈ ఆధారాలను ఎన్నుకున్నారు.
ప్రాతిపదికలు 1. ప్రజల అవసరాలు
2. స్థానిక నైపుణ్యాలు. 3. సాంకే
ఉపయోగానికి అవకాశాలు 4. బహు
ళంగా ఉపయోగపడే మార్గాలు 5. పరి
కాల పలితాలు త్వరగా ప్రజలకంప
డం 6. ఉన్నటువంటి సాంకేతిక
జ్ఞానాన్ని సంపూర్ణంగా ఉపయోగించు
కోవడం 7. పలితాలవర్గానికి ప్రత్యేక
సంతృప్తి. సాంఘిక న్యాయం.

ఈ కరీంనగర్ సమూనా ఒక
సమస్యాయి ఎక్కడము వివిధ రంగా
లలో కావలసినటువంటి ఎక్కాలను
నిపుణుల సిపార్సులపై తయారు
చేశారు. రోడ్డు రవాణా, ఆరోగ్యము
పాకశుద్ధి, ఏకకాల ఎత్రిమలు.
వ్యవసాయము. అభివృద్ధికి సరిపో
యినటువంటి విద్యారంగాలలో మొద
లైన ప్రాజెక్టులను నిర్దేశించారు. వచ్చే
బడ్జెట్‌లో 20కోట్ల రూపాయల
బడ్జెట్‌లో ఈ ఎక్కాల నిర్వహణ జరుగు
తుంది.

ముందు చెప్పినట్టు ఇదొక ప్రయో
గం. కరీంనగర్ జిల్లా ఒక ప్రయో
గాల. పరిధి కాస్త్రజ్ఞులకు ఇది ఒక
పరీక్ష. ఈ ప్రయోగము సవలం కావ
డం అంతసులభమైన పనికాదు.
ప్రజాసహకారం పూర్తిగా లభించాలి.
పరిపాలన పటిష్టతద్వారా వనర్లను
సద్వినియోగం చేసుకోవాలి. పెనుకటి
లాగే పరిస్థితి మందికో దీని లాభాలు
హక్కుగం కాకుండా చూడాలి.
ఇంచేత ఈ ప్రయోగాన్ని సఫలం
చేయవలసిన బాధ్యత అందిటిది అన్న
భావంలోని మెలగవలసి వస్తుంది.

అనుకున్నదే గత జూలైలో
సి.ఎస్.ఐ.ఆర్. డైరెక్టర్ డా॥
నాయుడిమ్మగారు డిల్లీలో మాట్లాడుతూ
ఈ ప్రయోగం ఇంకెక్కువ ఉత్సా
హంగా జరిగాలన్నారు. ఇతే కొన్ని
నూతన రీతులు కనపిస్తున్న మాట
నిజమే. ఉదాహరణకు కరీంనగర్‌లో
ఒక చెప్పులుకుట్టే అతను చెనుకటి
కంటే రెట్టింపు ఆదాయాన్ని పెంచు
కోగలిగారు. అంటే ఆదాయం బాగా
పెరిగిందన్నమాటేగదా.

బియ్యపు మరకున్న మరొక పరి
శ్రమ దారుడు కూడా తన యంత్రాన్ని
అధునాతనం చేయగలిగాడు. లోహపు
రోలర్లు బదులు రబ్బరు నాటి వి
అమర్చాడు. దాని పలితం ఉత్పత్తి బాగా
పెరిగింది. ఖర్చు అదుపులోనున్నది.

ఆ జిల్లాలో ఒక గ్రామంలో
మొత్తం జనాభాకు త్రాగేనీరు లభిస్తు
న్నది ఆ ఊరిచెరువుకు యాంత్రిక
సహాయంతో నీరు సంవత్సరం జరుగు
తుంది. కాని కా. నాయుడిమ్మగారి
ప్రకారం సూర్యుడు, ఇంధనం, నిలిపర
పరా. రోడ్డు ఇంధనం విస్తృతం కావాలి.
వారే ఈ సందర్భంలో ఒక పవనం
స్వప్నం చేశారు. ప్రదేశాన్ని మే ఆ
జిల్లాలో కావలసిన ఎక్కాలను నిర్ధారి
స్తుంది. పాలనాయంత్రం ఎక్కాలకు
కావలసిన నిజమనుకు, రవం నిర్వహిం
పగలిగా ప్రదేశ్యమే సమకూరుస్తుంది.
ఇతే కాస్త్రజ్ఞులు తమ సాంకేతిక నివు
ణతనుపయోగించి ఎక్కడ రవనేసేని
అందిస్తారు.

సి.ఎస్.ఐ.ఆర్. వారు, మహా
రాష్ట్రంలో చంద్రపూర్ జిల్లాను కూడా
ఇలాటి ప్రయోగానికి తీసుకున్నారు.
అక్కడి ప్రయోగ పలితాల వివరాలు
మనకింకా తెలియరాలేదు.

కరీంనగర్ ప్రాజెక్టు ఆంధ్రప్రదేశ్
ప్రభుత్వము, పరిశోధన సంస్థల
సంయుక్త పథకమని ఇదివరకే
చెప్పాంకదా. గ్రామీక స్థాయిలో జిల్లా
కలెక్టరు పర్యవేక్షణలో ఆయన బాధ్య
తలో వివిధ కార్యక్రమాలు జరుగు
తాయి. సి.ఎస్.ఐ.ఆర్. వారి ఒక
సీనియర్ శాస్త్రజ్ఞులు 'లయన్ ఆఫీ
సర్'గా వ్యవహరిస్తారు. వారు కరీం
నగర్‌లోనేఉంటూ పరిశోధన సంస్థల
తోనూ, జిల్లా అధికారులతోనూ. పరి
శ్రమ వారులతోనూ ప్రభుత్వపు అభి
వృద్ధి సంస్థలతోనూ సంబంధాలను
పెంచుకుంటూ ఉంటారు.

కొన్ని సంవత్సరాలు సాధించిన కార్య
క్రమాలే పరిధంగా ఉన్నాయి. కేంద్ర
ప్రభుత్వపు ఇండియన్ పాటాఇంటర్
ప్రైజెస్ సంస్థవారు సహజవనర్ల
పాటో తీశారు. జిల్లా మొత్తం వైశా
ల్యంలో 55 వంతు అనగా దాదాపు
3000 కిలోమీటర్ల మేరకు అడవులు
న్నాయి. మూర్చ కాస్త్రజ్ఞులు జనిజ
వనరులను పరిశోధించారు. సిమెంట్
గ్రేడ్ సున్నం నిధులు బాగా ఉన్న
యని తెలుసుకున్నారు రోడ్డు. ఇంధ్ర
కట్టడానికి వనికివచ్చే రాయి ఉన్నదని
తెలుసుకున్నారు. కీమావు అనే
గ్రామప్రాంతాలలో బాక్సైట్ లభిస్తుందని చెప్పారు. ఈ
సమాచారం ఆధారంగా చేపట్టిన పథ
కాల్లోఒకటి కరీంనగర్ గృహనిర్మాణ
సంస్థవారు 25 లక్షల రూపాయల
వ్యయంతో గ్రామప్రజలకు ఇండ్లు
నిర్మించడం. గ్రామస్థాయిలో పంచా
యితీ ఆఫీసుల నిర్మాణంపై మొత్తం
జిల్లాలో 8లక్షల రూపాయలు వ్యయం
చేస్తారు.

కల్వశ్రీరాంపూర్‌లో ఒక అస్పత్రి.
దాని వ్యయం 6లక్షలు-ఇవి కాక
అర్డ్‌ఇండ్ల నిర్మాణం కూడా జరుగు
తుంది. మానేరు నదిమీదగా వంతెన
రోడ్డు రవాణాసంస్థవారి వర్క్‌షాపు
మార్కెట్లు మొదలైన నిర్మాణం ఈ
సమగ్రపథకంలో ఒక భాగం.

పోదంపాడు ఆయకట్టు ప్రాంతా
నికి ప్రత్యేక ప్రణాళిక రూపొందిం
చారు. జగిత్యాల్ తాలుకాలోని 31
గ్రామాల ప్రాంతానికి అది వర్తిస్తుంది
అక్కడి జనాభా 45.000. ఈసారి
అభివృద్ధి ఎక్కడమలో ఆ గ్రామాలకు
చేరిక రోడ్లు, వీధులు, నీటిపారుదల
పనులు, మంచినీటి సరఫరా
మొదలైన సౌకర్యాలు కలిగిస్తారు.

ఇలాంటి కార్యక్రమాలవల్ల జరిగే
పలితాలు రెండు. ఒకటి ప్రజాక్షేమం.
మంచి జీవితానికి కావలసిన అవసా
రాలు ప్రజా జీవితాన్నికి ఏర్పడి
తాయి. రెండవ సత్ఫలితం రోడు
రవాణా. ఇంధ్ర మార్కెట్ వల్ల
ఆర్థిక జీవనానికి కావలసిన ఇన్
ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రాథమిక వ్యవస్థ
ఏర్పడుతుంది. అభివృద్ధికి ఈ రెండు
సంక్షేమం. ప్రాథమిక వ్యవస్థలకి
రెండు చక్రాల్లాంటివి.

మరి వ్యవసాయం. వ్యాపారం.
పరిశ్రమలు బాగా విస్తృతం కావాలి
గదా. తద్వారా వృత్తిఉద్యోగం అవా
యం పెరగాలి. ఇవి ప్రణాళికలు
నాదించవలసినవి.

కరీంనగర్ ఎత్తకంత్రింద చిన్న
పరిశ్రమలకు అధిక ప్రాధాన్యం
ఇవ్వబడింది ఈ జిల్లాలో పరిధాన్యం
బాగా పండుతుంది. సి.ఎస్.ఐ.ఆర్.
వారు మెరైన బియ్యపు మరల తయా
రీకి పాటుపడుతున్నారు.

ఈ జిల్లాలో రోజుకి ఒక లక్షపైగా
కోడిగుడ్లు తయారౌతాయని అంచనా.
వాటి ఆధారంగా కో జు కి 1లక్షను
గుడ్ల పొడిచేసే యంత్ర స్థాపనకు
ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఇక
కోళ్ళ పరిశ్రమకు కావలసిన సాధన
సామగ్రిని సాంకేతిక నైపుణ్యాన్ని
ప్రజలకందచేయడం కూడా జరుగు
తుంది.

కరీంనగర్ కాగితపు పరిశ్రమ.స్ట్రా
బోర్డు పరిశ్రమ. తొన్ను మిల్లులు.
నూనె మిల్లులు, పట్టం, ఇంజనీరింగ్
మినీస్టీల్. నాబార్డు సాధనాలు మొద
లైన పరిశ్రమల స్థాపనకు ఎత్తక
రచన జరిగింది. కొనసాగుతుంది.

ప్రధాని 20 సూత్రాల ప్రణాళిక
సందర్భంలో కరీంనగర్ ప్రాజెక్టును
ప్రత్యేకించి చెప్పుకోవాలి వెనుక
బడిన ప్రాంతం అంటే వెనుకబడిన
వర్గాలు. వెనుకబడిన రంగాలు ఉన్న
ప్రదేశం అని మనం అర్థం చేసుకో
వచ్చు. 20 సూత్రాల్లో కొన్ని ముఖ్య
మైనవి. బలహీన వర్గాలకు ఇండ్ల
స్థలాలు ఇవ్వాలి. వ్యవసాయ కూలీల
కనీస వేతనం హెచ్చించాలి. వీటి
పనితీరు ఆదికంగా 5 మిలియన్ల
హెక్టార్ల భూమికి అందించాలి. విద్యు
త్శక్తి అదికోత్పత్తి. వినియోగపన్నులు
సరఫరా. గ్రామీణ ప్రాంతంలో బాగా
పెంపొందింప చేయాలి. భూ సంస్క
రణల పలితాలు వ్యవసాయ కార్మికు
లకు, దున్నేవారికి అందాలి ఇవి సమ
సమాజ వ్యవస్థ తీరు తెన్నులు.

కరీంనగర్ వంటి ప్రాజెక్టులు జిల్లా
కొకటి వంతున తయారైతే సమ
సమాజం పైపు దేశం ఇంకా ఎక్కువ
వేగంగా పురోగమించ గలుగుతుంది
సమగ్రఅభివృద్ధికి కరీంనగర్ ప్రాజెక్టు
ఒక మంచి సమూనా.

(ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ వారి
సౌజన్యంతో)

గ్రహబలం

(4వ పేజీ తరువాయి)

వచ్చు. మీకు ఇంతకుముందు దావలసిన
పెద్దమొత్తాలు సకాలంలో అందుతాయి.
విలువైన వస్తువులు కొనుగోలు చేస్తారు.

వృశ్చికం

(విశాఖ 4. అనూరాధ, జ్యేష్ఠ
నవంబరు 15 డిసెంబరు 14 మధ్య
పుట్టిన వారికి)

మీ సంతోషాలకు కొదవ ఉండదు
ఇంటాబయటా వాతావరణం మీ మనస్సు
నకు ఆనందాన్ని చేకూర్చేదిగానేఉంటుంది
కాని మీరు ఈవారంలో నిర్వహించవల
సిన పనుల భారం విపరీతంగా ఉంటుంది
సరియైన సమయానికి భోజనం చేయడానికి
గాని. నిద్రపోవడానికి గాని వీలుండదు.
ప్రయాణాలు చేస్తేప్రయోజనం జరుగుతుంది
ఆప్రమత్తంగా వ్యవహరించడం అవసరం
ఉద్యోగాలలో ఉన్నవారు తమ వాక్చాతు
ర్యంతో పైఅధికారుల మెప్పును పొంద
గల్గుతారు.

ధనుస్సు

(మూల, పూర్వాషాఢ ఉత్తరాషాఢ 1
డిసెంబరు 15-జనవరి 13
మధ్యపుట్టిన వారికి)

మీరీవారంలో ప్రముఖ్య కార్యక్రమాలు
తలపెట్టుకున్న వాటిని పోమ మంగళ
వారాలలో నిర్వహించ ప్రయత్నించడం
మంచిది. మిగతా దినాలు మీకు అంతగా
అనుకూలించక పోవచ్చు. మీరీవారమంతా
శ్రమించి పనిచేయవలసినదే ఉంటుంది.
ఈ కారణంగా మీ ఆరోగ్యంలో కొంది
లోపం ఏర్పడే సూచనలున్నాయి. మీ ఆర్థిక
పరిస్థితి సర్వసాధారణంగా మీకు సంతృప్తి
నీయగలదిగానే ఉంటుంది. కాని ఖర్చులు
చాలా హెచ్చుగా ఉండడంవల్ల మీరు
ఆశించినంత మొత్తాన్ని నిలువ చేసుకొనే
వీలుమాత్రం ఉండకపోవచ్చు.

మకరం

(ఉ